

Nr 322

Av herr **Larsson** i Hedenäset **m. fl.**, *angående utredning av frågan om avskrivning av amorteringar å stödlån till jordbrukare m. m.*

I anledning av skördeskador, som drabbat vårt land under åren 1950—1955, har riksdagen vid olika tillfällen anslagit medel för utlämnande av stödlån. Sammanlagt har hittills anvisats ett belopp av 143 000 000 kronor, och på riksdagens bord ligger f. n. en Kungl. Maj:ts proposition med förslag om ytterligare 7 000 000 kronor för detta ändamål.

Uppenbart är att denna verksamhet från statsmakternas sida varit av stor betydelse för av skördeskador drabbade jordbrukare. Även om detta erkännes, föreligger dock anledning erinra om vissa problem i anslutning härtill.

Framför allt för de jordbrukare, som tvenne eller flera år drabbats av mera betydande skördeskador, får det förutsättas erbjuda svårigheter att fullgöra amorteringarna å uppburna stödlån. Detta torde särskilt vara fallet för de jordbrukare, som basera produktionen å animalisk sådan. Till viss del har detta förhållande beaktats i och med att 1955 års riksdag medgav en förlängning av den amorteringsfria tiden med upptill två år. I åtskilliga fall torde det dock vara otillräckligt härmed.

Vi tillåter oss hänvisa till att under åren 1932—34 och 1941—42 anslog staten medel till s. k. stödlån och krislån till enskilda jordbrukare. Dessa lån utgick under sådana villkor, att lånen helt eller delvis kunde avskrivas, om jordbrukarna utförde lämpliga förbättringsarbeten å sina fastigheter. Det synes oss, att en motsvarande anordning bör övervägas för under 1950-talet utlämnade stödlån.

Framhållas må, att systemet med stödlån vid jordbrukarnas amortering av desamma kan leda till rätt underliga och förmodligen ej avsedda konsekvenser. Det året, jordbrukaren erhåller stödlånet, använder han desamma till likvidering av löpande utgifter, som är avdragsgilla i beskattningshänseende, t. ex. kostnader för utsäde, gödning och fodervaror. Då sedan lånet skall betalas igen, blir amorteringsbeloppet föremål för beskattning. Det synes oss oriktigt, att ett års skördeskador på så sätt ett senare år kan bedömas som skattepliktig inkomst. För tidigare utlämnade stödlån torde det erbjuda svårigheter att få skatteförordningarna ändrade, så att detta aviga förhållande blir tillrättalagt. Så mycket mera angeläget och motiverat framstår det då med avskrivning till viss del av amorteringarna å tidigare stödlån.

I fråga om den framtida utformningen av stödverksamheten vid eventuella skördeskador synes allvarliga överväganden från statsmakternas sida vara påkallade. Visserligen är det bekant, att ett utredningsarbete om en form av skördeskadeförsäkring bedrives. Även om så är synes därmed ej vara till fyllest. Det är sålunda, även om någon form av försäkring skulle visa sig praktiskt genomförbar, knappast troligt, att detta skulle komma att visa sig tillräckligt. Att så torde vara fallet kan bl. a. framgå av det förhållandet, att statens jordbruksnämnd, såsom framgår av Kungl. Maj:ts proposition nr 215/55, vid underhandlingarna om kompensation för inkomstbortfallet för landets jordbruk i anledning av 1955 års skördeskador i frågasatte, att en viss del av kompensationsbeloppet skulle avsättas till en grundfond att användas vid genomförandet av en planerad anordning i syfte att bereda skydd eller försäkring mot framtida skördeskador.

Det torde kunna fastslås, att även om en form av skördeskadeförsäkring kommer att visa sig genomförbar, så kommer detta ej att vara tillräckligt. Det får förutsättas, att en sådan måste ges en så restriktiv utformning, att den vid större skördekatastrofer kommer att visa sig otillräcklig. Detta i all synnerhet i fråga om det mindre jordbruket, vars ekonomiska bärkraft är begränsad. Därför framstår det som en angelägen beredskap, att, oavsett om en form för skördeskadeförsäkringar kan genomföras eller ej, ernå en fondbildning för användning sådana år, då jordbruket i någon landsdel drabbas av större skördekatastrofer.

Ur de synpunkter som ovan anförts synes det motiverat, att de amorteringar å stödlån under 1950-talet, som kommer att fullgöras, efter avdrag av eventuella avskrivningar, fonderas för användning vid eventuella nya behov av stödlån till följd av nya skördeskador. Härvid synes det böra övervägas, om ej i fortsättningen skulle kunna ordnas så, att stödlånen vore att betrakta som skattepliktig inkomst det år de uppbäras, medan i konsekvens därmed amorteringarna under senare år vore skattefria. Härigenom synes det vara möjligt att undvika, att ett års skördeskador bli skattepliktig inkomst ett senare år, vilket förhållande här ovan påtalats.

I anledning av motioner vid 1955 års riksdag, vari dessa problem vidrördes (nr I: 564 och II: 693), anförde jordbruksutskottet följande:

»Med anledning härav vill utskottet erinra om det utredningsarbete, som bedrives av skördeskadesutredningen. Det torde kunna antagas, att nyssnämnda problem i väsentliga delar kan bli föremål för behandling vid denna utredning och att de i motionerna anförda synpunkterna därvid kommer att beaktas.»

På samma gång som detta uttalande måste noteras som ett erkännande, att dessa frågor är ägnade att påkalla allvarliga överväganden, måste det dock få ifrågasättas, om med detta uttalande kan vara till fyllest. Såvitt det är möjligt att bedöma av direktiven för skördeskadeutredningen, ger

dessas näppeligen utrymme för en prövning av hur det lämpligen må förfaras med tidigare beviljade stödlån. Ej heller torde i utredningsdirektiven kunna inrymmas de skattepolitiska synpunkter som ovan anförts. Det synes därför påkallat med ett uttalande från riksdagens sida i denna fråga.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning av,

dels frågan om avskrivning i skälig utsträckning av amorteringar å under åren 1952—55 beviljade stödlån,

dels ock frågan om en fondering av återstående amorteringar för ernående av en fond för fortsatt stödlånegivning och i samband därmed en omprövning av beskattningsreglerna för sådana amorteringar i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 26 januari 1956

Harald Larsson

i Hedenäset.

Fritz Börjesson

Gunnar Larsson

i Luttra.

Torsten Andersson

i Brämhult.